

Grote Alexanderparkiet nieuwe bewoner van stedelijk gebied?

Net als de Halsbandparkiet leeft de soort van zaden, bloemen, nectar, jonge scheuten, knoppen, vruchten en wintervoer. Als hollenbroeder lijkt hij in Nederland vooral bestaande boomholten (zoals inrottingsgaten) te bezetten en eventueel te vergroten.

Voorkomen in Nederland

In Nederland dateren de eerste (bekende) waarnemingen (1997) en zekere broedgevallen (2006) uit Amsterdam. Vrijwel jaarlijks zijn broedgevallen doorgegeven uit parken in Amsterdam, naast waarschijnlijke broedgevallen uit Haarlem. Verspreid over de rest van het land duiken wel eens Grote Alexanderparkieten op, maar broeden is hier voor zover bekend nog niet vastgesteld. Het landelijke broedvoorkomen wordt niet vlakdekkend gevolgd. Telgegevens van proefvlakken in Amsterdam en losse meldingen wijzen op een toename. De doorgegeven aantallen zijn echter klein. In 2011-14 ging het om resp. 6, 9, 8 en minimaal 11 territoria.

Slaapplaatsen

Grote Alexanderparkieten bezoeken gemeenschappelijke slaapplaatsen. Die liggen bij slaapplaatsen van Halsbandparkieten, waarvan ze soms gescheiden zitten. Sinds 2009/10 worden jaarlijks simultaantellingen op slaapplaatsen van Halsbandparkieten uitgevoerd in het winterhalfjaar. Hierbij wordt ook de Grote Alexanderparkiet meegenomen en sinds 2012/13 wordt hierop gericht gemonitord met aparte tellingen.

Het leeuwendeel van de Grote Alexanderparkieten is vastgesteld op de slaapplaats in het Oosterpark in Amsterdam. Soms overnachten kleine aantallen (<10) in Haarlem. De totale aantallen waren in 2009/10-2012/13 vrij stabiel rond de 60 exemplaren. 2013/14 laat ineens meer dan een verdubbeling zien tot 145 ex. Ook recente tellingen in het Oosterpark laten een toename zien (205 ex. in augustus 2014, max. 145 in winter 2014/2015). De werkelijke aantallen liggen mogelijk hoger, omdat kleine aantallen Grote Alexanderparkieten op andere slaapplaatsen van Halsbandparkieten wellicht over het hoofd zijn gezien. Bovendien blijken sommige vogels buiten de broedtijd in boomholten te overnachten en dus niet op gemeenschappelijke slaapplaatsen.

Toenemende aantallen

In Nederland wijst alles op een toename. Ook in omliggende landen worden groeiende populaties gemeld, zoals in België (in

De laatste jaren kreeg de sterk gegroeide populatie Halsbandparkieten veel aandacht. Minder bekend is dat er nog zo'n 36 andere soorten papegaaiachtigen in Nederland rondvliegen. Een handjevol soorten broedde ook. De Grote Alexanderparkiet lijkt in navolging van de nauw verwante Halsbandparkiet vaste voet aan de grond te krijgen.

Herkenning en ecologie

De Grote Alexanderparkiet onderscheidt zich van de Halsbandparkiet door een groter formaat (50-62 cm versus 37-43 cm) en forsere snavel, een bordeauxrode vlek op de schouders en de zwaardere roep. Het mannetje heeft een zwarte kin en roze nekband, die bij het vrouwtje (en ook bij jonge vogels) ontbreken.

Het natuurlijke verspreidingsgebied strekt zich uit van India tot in Vietnam. De soort is als 'gevoelig' opgenomen op de Internationale Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten. In diverse Europese landen komen (nazaten van) uit gevangenschap ontsnapte/vrijgelaten vogels voor in stedelijke gebieden met bosjes en parken.

Paartje Grote Alexanderparkiet bij nesthol. Ter vergelijking in het witte kader een paartje Halsbandparkiet. De Grote Alexanderparkiet heeft een veel forsere snavel en een grote lakvlek op de vleugel.
Amsterdam, Sloterpark (4 april 2014)
resp. Vondelpark (maart 2002).
Foto's: Harvey van Diek

Tabel 1. Grote Alexanderparkiet, seizoensmaxima op gemeenschappelijke slaapplaatsen in het winterhalfjaar (september-april).

Stad	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Amsterdam	50	64	65	59	142	145
Haarlem	8	4	0	0	3	0
Totaal	58	68	65	59	145	145

Vrouwte Grote Alexanderparkiet bij nesthol en ter vergelijking een vrouwte Halsbandparkiet. De rode schouderplek is zowel bij het vrouwte als mannetje Grote Alexanderparkiet aanwezig. Deze ontbreekt bij de Halsbandparkiet. Amsterdam, Sloterpark (4 april 2014) resp. Vondelpark (maart 2002). Foto's: Harvey van Diek

Brussel ca. 1000 exemplaren) en Duitsland in Wiesbaden (70 en Keulen 10-15 broedparen).

We willen de toekomstige ontwikkelingen in Nederland graag blijven volgen. We roepen daarom op om bij slaappleaatsen van Halsbandparkieten op te letten voor Grote Alexanderparkieten, en nieuwe slaappleaatsen aan ons door te geven. Bij slaappleaatsen is het handig om de invliegende vogels te tellen en bij gemengde groepen te focussen op één soort. In het Oosterpark blijken Grote Alexanderparkieten vaak eerder bij de slaappleaats aan te komen dan Halsbandparkieten. Ze vallen in vlucht op door het grotere formaat en ze vliegen hun rondjes wat langzamer.

We willen ook een beter beeld krijgen van het broedvoorkomen. Zowel waarnemingen die wijzen op broedterritoria/broedgevallen als slaappleaatsstellingen kunnen via de Sovon-website worden doorgegeven.

Met dank aan Diederik Strubbe, Frank van Groen en Arjan Boele voor de nuttige informatie voor dit artikel en aan alle waarnemers voor het doorgeven van waarnemingen en slaappleaatsstellingen van deze soort.

Dit artikel is een bewerking van eerder verschenen artikel in Exoten-nieuws 11 (2015).

> sovon.nl/exoten

● André van Kleunen
& Olaf Klaassen

Figuur 1. Grote Alexanderparkiet, broedverspreiding per atlasblok op basis van gerapporteerde waarnemingen in 2011-13 en overige (niet-territorium-indicatieve) waarnemingen.

